

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NATIONAL SENIOR CERTIFICATE

GIREIDI 12

TSHIVEND_Λ LUAMBO LWA U ENGEDZA LWA U THOMA (FAL)

BAMMBIRI L_Λ VHUVHILI (P2)

LARA 2024

TSUMBAND_ΛILA YA U MAK_Λ

MARAGA: 70

Tsumband_Λila iyi ya u maka i na masiat_Λari a 11.

KHETHEKANYO YA A: NGANEA

U TSHILA NDI U VHONA – RN Madadzhe

MBUDZISO 1

- 1.1 1.1.1 Mpho.✓ (1)
- 1.1.2 Ndi Phophi✓ (1)
- 1.1.3 Li amba u vhaaisala nga zwo ambiwaho.✓✓ (2)
- 1.1.4 Khudano ya nnda ngauri hu na tsemano na nndwa.✓✓ (2)
- 1.1.5 Ndi u rwa hawe mufumakadzi wawe./U sa thonifha mufumakadzi wawe.✓✓ (2)
- 1.1.6 Mpho o bvisa tshelede banngani a songo thoma a davihdzana na mufumakadzi wawe.✓✓ (2)
- 1.1.7 O ambisa Phophi mufumakadzi wa Mpho vha fhedza vho funana hu u lifhedza Mpho samusi o vha o mu dzhiela Maria wawe. (2)
- 1.1.8 - Mashudu o mu kaidza kha u funana hawe na Maria a si pfe.
- O kaidzwa nga nese ngei vhuongeloni zwi tshi elana na tshikalo tsha mushonga a si pfe.
- Phophi o mu kaidza kha zwa uri a litshe halwa, u vhuya vhusiku na u tutshela kule kha zwa vhafarekano a si pfe.
(Zwivhili fhedzi)✓✓ (2)
- 1.1.9 Phophi o tikedza Mpho kha zwothe zwo vhihaho zwe a tangana nazwo naho Mpho o vha a sa mu fari zwavhudi.✓✓ (2)
- 1.1.10 Kwo tea ngauri zwe a vha a tshi tshilisa zwone zwi khou bvelela kha vhutshilo ha duvha na duvha nahone vha hone vhathu vha no tshila sa Mpho/A kwo ngo tea ngauri Mpho ha thonifhi pfanelo dza vhaiwe nahone ha dzhieli ntha mushumo wawe.
(Na dziuwe phindulo dzi pfalaho).✓✓ (2)

NA

- 1.2.1 Tshititshini tsha mapholisa. ✓ (1)
- 1.2.2 Ndi wa vhupholisa. ✓ (1)
- 1.2.3 Ndi Dzwaini na Dugudzha. ✓✓ (2)
- 1.2.4 Ndi vhavhulai ngauri mafhungoni ri khou pfa uri ndi vhone vhe vha vhulaha Mashudu. ✓✓ (2)
- 1.2.5 Ndi u todou eletshedza vhavhali uri vhufarekano vhu a kwasha mudu. Muthu kha fune mufarisi wawe nga mbilu yothu. ✓✓ (2)
- 1.2.6 A/Maria.✓ (1)
- 1.2.7 Lo tea ngauri lo bvisela khagala kutshilele kwa Mpho wa dokotela vhathu vha vhona na masiandaitwa a kutshilele ukwo. ✓✓ (2)
- 1.2.8 O rwiwa nga Mashudu na muta wawe wa kwashea. ✓✓ (2)
- 1.2.9 Ha ngo khakha ngauri o thusa Mashudu uri a divhe uri musidzana wawe ha fhulufhedzei./O khakha ngauri o vhanga vhuswina vhukati ha Mpho na Mashudu ho vha swikisaho kha dzinndwa na mabulayo.✓✓ (2)
- 1.2.10 Ndo vha ndi nga si mu tutuwedze ngauri kutshilele kwa Mpho kwo vha ku sa anani na kutshilele kwa muthu wa dokotela./Ndo vha ndi tshi nga mu tutuwedza ngauri Mpho o vha o gudela vhudokotela naho o vha e na vhutudzetudze. (Na dziinwe phindulo dzi pfalaho).✓✓ (2)

[35]

KANA

HO DINA ONE – S Mbedzi

MBUDZISO 2

- 2.1 2.1.1 Ngeletshedzo. ✓ (1)
- 2.1.2 Vho dinalea/Vho sinyuwa. ✓ (1)
- 2.1.3 Ndi khaladzi na khaladzi.✓✓ (2)

- 2.1.4 Khudano ya nga nnda ngauri hu na tsemano. √√ (2)
- 2.1.5 Ndi nga ndila ye a amba ngayo na Vho Maboho. √√ (2)
- 2.1.6 Ndi Ngeletshedzo ngauri mafhungo a nganea iyi a kwama ene. √√ (2)
- 2.1.7 O mu rengisela goloi i si na mabambiri a vhukuma/O ita uri a funese zwa madikita uri tshelede i fhele. √√ (2)
- 2.1.8 Ngeletshedzo ha ngo thetshesela khonani dzawe dzi tshi mu eletshedza uri a vhuele tshikoloni/Ha ngo thetshesela mme awe vha tshi mu kaidzela u ya madikitani. √√ (2)
- 2.1.9 Hai ngauri ndi ene o mu lukelaho maano mavhi a uri mabindu awe a we. √√ (2)
- 2.1.10 U tea u divhesesa vhuvha ha Veronica sa izwi e mufunwa wawe. U tea u sa tenda tshinwe na tshinwe tshine Veronica a amba. (Na dzinwe phindulo dzi pfalaho). √√ (2)

NA

- 2.2 2.2.1 Soweto. √ (1)
- 2.2.2 Ngeletshedzo.√ (1)
- 2.2.3 Veronica na Sibongile.√√ (2)
- 2.2.4 Ndi muvhulahi ngauri mafhungoni a re afho ntha u khou ambesa nga u vhulaha. √√ (2)
- 2.2.5 Ndi u bvisela khagala uri u sa funzea na madikita zwi a wisa bindu.√√ (2)
- 2.2.6 D/Tshikhudini.√ (1)
- 2.2.7 Lo tea ngauri ndi one madikita o itaho uri mabindu a Ngeletshedzo a we.√√ (2)
- 2.2.8 O fariwa nge a reiliswa goloi i re na zwitumbu buthuni. √√ (2)
- 2.2.9 Veronica o khakha ngauri o vha a tshi khou pfisa vhutungu Ngeletshedzo nge zwa mu humbudza tshelede ye a mu fhura./ Veronica ha ngo khakha ngauri o kona u wanulusa uri

Ngeletshedzo u tshee o sinyutshela tshelede yawe. √√

(2)

2.2.10 Ndo vha ndi nga si ye khae ngauri o vha a si na ndivho ya mabindu/,Ha ngo zwi gudela.

(Na dziñwe phindulo dzi pfalaho) √√

(2)

[35]

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA A:

35

KHETHEKANYO YA B: DIRAMA***FINDINKODO – TT Mudau*****MBUDZISO 3**

- 3.1 3.1.1 Muthihi. ✓ (1)
- 3.1.2 La Lushaka na Madimokirati. ✓✓ (2)
- 3.1.3 Sa muanewa ane a thonifha tsheo dzo dzhiwaho malugana na kuvhusele kwa shango. ✓✓ (2)
- 3.1.4 U do vhuedza lushaka nga u sa badela poswo dzi si na mushumo/Zwi do vhulunga tshelede ya shango u vha na muphuresidennde na muthusaphuresidennde muthihi. ✓✓ (2)
- 3.1.5 Vha khou shavha u xeledwa nga maanda a u vhusa na lupfumo lwa shango. ✓✓ (2)
- 3.1.6 Muhumbulo muhulwane ndi wa u fheliswa ha muvhuso wa tshitalula na u dzhena ha muvhuso muswa wa Madimokirati. ✓✓ (2)
- 3.1.7 A fhambana ngauri Madimokirati vha toda muvhuso wa mbuelano ya lushaka ngeno vha Lushaka vha tshi toda zwa khethululo nga lukanda. ✓✓ (2)
- 3.1.8 Ndeme ndi ya u khetha vhavhusi vho teaho vha re na ndivho ya vhurangaphanda, vhane vha do disa mvelaphanda shangoni na u thetshesela vhadzulapo. ✓✓ (2)
- 3.1.9 Ndi vhona a tshi nga vha phuresidennde wavhudi wa shango ngauri:
 -O lwela mbofholowo ya shango. ✓
 -O fhelisa muvhuso wa tshitalula. ✓
 -O disa muvhuso wa mbuelano ya lushaka. ✓
 (Na dzinwe phindulo dzi pfalaho.) (3)

NA

- 3.2 3.2.1 Ndi lihoro la Madimokirati. ✓ (1)
- 3.2.2 Ndi De Wit. ✓ (1)
- 3.2.3 Khoniferensirumu ya Boulevard nga madekwana. ✓✓ (2)
- 3.2.4 Vho olwa sa mupikisi ngauri vha hanedzana na tsheo dza Madimokirati malugana na kuvhusele. ✓✓ (2)
- 3.2.5 Li ri disela muhumbulo wa uri lihoro la Lushaka a li tsha do vhona. ✓✓ (2)
- 3.2.6 C/minister. ✓ (1)
- 3.2.7 Vho De Wit vha na muhumbulo wa u bva kha muvhuso wa mbuelano ngeno Coetsee a tshi toda u shuma navho. ✓✓ (2)
- 3.2.8 Khudano yo vhaho hone ndi ya uri Madimokirati vho fhelisa mulayo wa tshitlula zve vha lihoro la Lushaka vha si zwi takalele. Vhunzhi havho vha litsha na zwa polotiki. ✓✓ (2)
- 3.2.9 Wo vha u si wavhudi ngauri wo vha u tshi vhuedza vhatshena fhedzi. U tshi tsikeledza kana u kandekanya pfanelo dza vharema. ✓✓ (2)
- 3.2.10 Ndo vha ndi tshi do nanga u vha kha Lihoro la Mbuelano ngauri lo disa mbuelano ya tshaka dzothe Afrika Tshipembe na u fhedza tshitlula./Ndo vha ndi tshi do nanga u vha kha lihoro la Lushaka ngauri lo tenda u bva muvhusoni hu songo shuluwa malofha. (Na dziinwe phindulo dzi pfalaho). ✓✓ (2)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA B: 35

KHETHEKANYO YA C: NGANEAPFUFHI

ZWA VHUTSHILO – NA Milubi na LL Mafenya

MBUDZISO 4

4.1 'DOKOTELA WA MUKHUWA NANDI' – NA Milubi

- 4.1.1 Ndi vhuongeloni.✓ (1)
- 4.1.2 Tsha musalauno.✓✓ (2)
- 4.1.3 Ndi Louw ngauri u khou hanela dokotela Konani a tshi lafha mufumakadzi wawe wa mukhuwa.✓✓ (2)
- 4.1.4 Ndi musi mufumakadzi wa Louw a tshi lovha ngauri nyito i vha yo vhifhesa.✓✓ (2)
- 4.1.5 Muhumbulo muhulwane ndi wa u ri tshitalula a si tshavhudi tsho vhang a lufu lwa mufumakadzi wa Louw.✓✓ (2)
- 4.1.6 Ndi manese a vhuongeloni uho ngauri vho sumbedza u sa fushea.✓✓ (2)
- 4.1.7 Ndi mulayo wa khethululo nga lukanda.✓✓ (2)
- 4.1.8 Zwo tea ngauri o pfa o nyadzea nga zwe Louw a amba.
A zwo go tea ngauri o vha a si dokotela wa mufumakadzi wa Louw fhedzi. ✓✓ (2)
- 4.1.9 Ndo vha ndi tshi do divhadza tshitshavha nga u shumisa ndila dzo fhambanaho dza vhudavhidzani uri tshitalula a tsho ngo tangedzwa vhuongeloni uho./Ndo vha ndi tshi do pfumbudza vhashumi vhothe nga ha ndila dza u fhedza tshitalula.
(Na dziinwe phindulo dzi pfalaho). ✓✓ (2)

NA

4.2 'NDI A PUTEDZA HA ITEA DEMBE' – NA Milubi

- 4.2.1 Vho Dimbalala.✓ (1)
- 4.2.2 O olwa sa mubvumbedzwa a sa fhulufhedzei kha munna wawe.✓ (1)
- 4.2.3 Ndi ya u wanedza mufumakadzi wavho e na muniwe munna.✓✓ (2)
- 4.2.4 Muthu a sa tambi wa mashika na u nyadzisea.✓✓ (2)
- 4.2.5 Vho Dimbalala vho vha tshi khou todou wanetshedza zwiito zwa mufumakadzi wavho zwa vhuada.✓✓ (2)
- 4.2.6 Ndi khudano ya nda ngauri ho vha na tsemano.✓✓ (2)
- 4.2.7 C/volovolo.✓✓ (1)
- 4.2.8 Thero ndi ya uri vhathu vha tea u fhulufhedzea kha vhafunani vhavho/U fhulufhedzea ndi zwa ndeme kha vhafunani.✓✓ (2)
- 4.2.9 Magumo o bveledzwa zwavhudi ngauri o ri sia muyani, a ro ngo pfa zwe zwa bvelela kha Narina na Vho Dimbalala zwi tshi ya phanda.✓✓ (2)
- 4.2.10 Ndo vha ndi tshi do vha todela thuso kha vhashumelavhapo.
Ndo vha ndi tshi do vha vhidzela vhafunzi uri vha ambe navho.
Ndo vha ndi tshi do vha vhidzela vhahulwane vha mita mivhili
hu dzulwe fhasi nga fhungo ilo.
(Na dzinwe phindulo dzi pfalaho)✓✓✓ (3)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA C: 35

KHETHEKANYO YA D: VHURENDI***SHOTHODZO* – TN Pholi na TK Mkansi****5.1 'NO MMBONA' – TN Pholi**

- 5.1.1 Nga Vho Mandela/Rolihlahla/Vho Madiba.✓ (1)
- 5.1.2 Lifanyisi.✓ (1)
- 5.1.3 Li amba u bebiwa/bebwa.✓✓ (2)
- 5.1.4 Ndi miniwaha ya 27.✓✓ (2)
- 5.1.5 Ndi wa u tāv'hanya ngauri murendi u khou renda na u khōda Vho Mandēla. ✓✓ (2)
- 5.1.6 U bvisela khagala uri vhathu kha vha tevhedze zwivhuya zwo thomiwaho nga Vho Mandela. ✓✓ (2)
- 5.1.7 Ndi mulwelambofholowo ngauri tshirendo tshi khou bvisela khagala uri,vho fariwa vha dzula Robben Island vha tshi khou lwela mbofholowo.✓✓ (2)
- 5.1.8 Afrika hothe hu khou ambiwa shango la Afrika ngeno Afrika nothe hu tshi khou ambiwa vhathu vha Afrika.✓✓ (2)
- 5.1.9 Ee ndi a tendelana nae ngauri ndi zwavhukuma Vho Mandela vho disa mbofholowo vha tshi khou pfa vhutungu.✓✓ (2)
- 5.1.10 O tea nga u rendiwa na u khoḏiwa ngauri o kumedzela vhutshilo hawe hothe kha u lwela mbofholowo ya vharema Afrika Tshipembe.✓✓ (2)
- (Na dziṅwe phindulo dzi pfalaho). (2)

NA

5.2 'MUNDENDE WA VHANA' – T Pholi

- 5.2.1 Ndi mundende wa vhana.✓ (1)
- 5.2.2 Gole.✓ (1)
- 5.2.3 -Vhathu vha a lovha.✓
-Vhathu vha a litsha tshikolo.✓ (2)
- 5.2.4 aaab.✓✓ (2)
- 5.2.5 Vhudipfi ha u dinalea kana u sinyuwa ngauri tshirendo tshi khou
amba nga vhuvhi ha mundende wa vhana.✓✓ (2)
- 5.2.6 O phasa tshikolo tsha u vha na riwana.✓✓ (2)
- 5.2.7 B/u lovha.✓ (1)
- 5.2.8 U ndisela muhumbulo wa uri mundende wa vhana u a vhulaha
wa dovha wa tshidza.✓✓ (2)
- 5.2.9 -Ndi nga vha eletshedza uri vha litshe u bebesa vho sedza
tshelede ya mundende wa vhana.
- Vhaswa vha songo litsha tshikolo.✓✓
(Na dziñwe phindulo dzi pfalaho). (2)
- 5.2.10 A u tei u fheliswa ngauri u khou thusa vhathu vhanzhi na u
shandukisa matshilo a vhathu.✓
- U a tea u fheliswa ngauri vhaswa zwikoloni vha khou litsha vho
ditika nga mundende uyu.✓
(Na dziñwe phindulo dzi pfalaho). (2)

THANGANYELO YA KHETHEKANYO YA D: 35
MARAGAGUTE: 70